

Motion till riksdagen 2009/10:C487

av Anne Ludvigsson m.fl. (s)

Jämställda bolagsstyrelser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställda bolagsstyrelser.

Motivering

Om arbetslivet ska utvecklas i riktning mot jämställdhet måste förändringsarbetet pågå på alla nivåer inom såväl privat som offentlig verksamhet, på både små och stora arbetsplatser. Ett rättmätigt krav att ställa är att inte minst näringslivet aktivt och konkret bidrar till att lika villkor för kvinnor och män uppnås. Ett viktigt led i detta arbete är att åtgärda den ojämna könsfördelningen i de stora bolagens styrelser.

Antalet styrelseplatser i börsföretag valda av årsstämmor var enligt SCB 1 877 år 2008. Könsfördelningen bland dessa var 18 procent kvinnor och 82 procent män. Samma år är sju kvinnor ordinarie vd och nio kvinnor styrelseordförande i sammanlagt 294 börsnoterade företag.

Glastaken finns kvar och hindrar kvinnor från att nå styrelserummen. Näringslivet har visat en uppenbar oförmåga och ovilja att genom egna initiativ tillse att styrelseuppgifterna fördelas jämnt mellan kvinnor och män. Det är meningslöst att hoppas på att någon radikal förändring inträffar ”av sig själv”. Vi måste ta ansvar och agera.

Förslag som syftar till att ge kvinnor och män lika rättigheter har genom historien alltid mött motstånd. Införandet av rösträtt för kvinnor och rätten för kvinnor att prästvigas är några exempel. Jämställdhet har alltid krävt kamp, vilja och i många fall lagstiftning för att kvinnor och män ska ha lika rättigheter på områden där män ses som självklara aktörer.

Det förekommer en märklig och motsägelsefull argumentering mot kvotering till styrelserna i de stora och inflytelserika bolagen. Kvoteringsförespråkare beskylls för att ägna sig åt ett marginellt lyxproblem som bara berör ett

Fel! Okänt namn på

mindre antal kvinnor (i praktiken handlar det om cirka 400 till 600 kvinnor beroende på om man vill uppnå en representation om 40 procent eller 50 procent; jämför SCB:s siffror ovan). Men detta marginella lyxproblem anses inte kunna lösas eftersom det inte finns tillräckligt många kompetenta kvinnor. Påståendet är en myt.

Ibland sägs att styrelserepresentationen inte är särskilt intressant att förändra eftersom den exekutiva makten ligger hos vd och övrig företagsledning. Frågan återkommer då om varför det krävs så betydande kompetens för att sitta i styrelsen. Det bör numera dessutom stå klart att styrelserna har ett avsevärt inflytande över den exekutiva verksamheten, inte minst genom att fastställa bonus, pension och övriga förmåner för dem som befinner sig i företagsledningarna. Det råder idag en utbredd uppfattning om att de osunda bonussystem och orimliga avsättningar till pensioner som förekommit i de stora bolagen runt hela världen har bidragit till den finansiella krisen. Besluten i styrelserummen har präglats av en manlig kultur där en total fartblindhet stått i vägen för en hållbar utveckling av företagets verksamheter. De som i första hand drabbats är de anställda.

Det som förekommit bekräftar också en väl känd erfarenhet från allt jämställdhetsarbete. Någon eller några kvinnor i mansdominerade miljöer förmår inte bryta rådande mönster. Snarare blir enstaka kvinnor en gisslan som utåt ska bekräfta att jämställdhet råder i organisationen.

Slutsatsen av näringslivets oförmåga att självt åstadkomma en jämn fördelning av kvinnor och män i bolagsstyrelserna i kombination med avslöjandena om den manliga kultur som råder i styrelserummen är att det måste ske en förändring genom lagstiftning.

I Norge infördes för två år sedan lagstiftning som innebär att minst 40 procent av vardera könet ska vara representerat i de stora bolagens styrelser. Det målet är nu i det närmaste uppnått. Den nya lagstiftningen uppfattas numera, efter skepsis och motstånd inledningsvis, som positiv i alla läger. Mönstren har brutits och farhågan att kvinnor skulle komma att betraktas som tillhörande ett B-lag har kommit på skam. Frågan om kvotering i Norge är numera en så kallad icke-fråga, det har blivit en självklarhet.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning som 2006 föreslog ändringar i aktiebolagslagen innebärande att vardera könet ska vara representerat med minst 40 procent i aktiebolag noterade vid börserna eller vid en auktoriserad marknadsplats (Könsfördelningen i bolagsstyrelser, Ds 2006:11). Vi hann inte presentera ett färdigt förslag före regeringsskiftet. Det finns nu anledning att med utredningens förslag som utgångspunkt genomföra lagstiftning på området. En reglering i aktiebolagslagen främjar jämställdhet mellan kvinnor och män och är därmed ett led i att stärka demokratin. En sådan reglering främjar också en hållbar utveckling av det svenska näringslivet.

Reglerna i aktiebolagslagen bör därför ändras så att minst 40 procent av vardera könet är representerat i de större bolagens styrelser.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 29 september 2009

Anne Ludvigsson (s)

Carina Hägg (s)

Carina Ohlsson (s)